

Regeringens proposition

1978/79:137

om ändrade processuella regler för skattetillägg, m. m.;

beslutad den 22 februari 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att besluts- och besvärsförfarandet i fråga om skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) anpassas till de nya regler om taxeringsförfarandet, som skall tillämpas fr. o. m. 1979 års taxering. De föreslagna reglerna avses gälla intill dess beslutanderätten i fråga om skattetillägg och förseningsavgift förs över från lokal skattemyndighet till taxeringsnämnd enligt riksdagens principbeslut år 1975.

Förslagen innebär bl. a. att den lokala skattemyndigheten skall besluta om skattetillägg och förseningsavgift fortlöpande under taxeringsperioden allt eftersom taxeringsnämnden beslutar om taxeringarna. Skattemyndighetens beslut skall sålunda i regel föreligga före taxeringsperiodens utgång den 31 oktober, men beslut får fattas till utgången av taxeringsåret. Skattemyndigheten föreslås också få skyldighet att under taxeringsåret ompröva sitt beslut om den skattskyldige begär det eller skäl annars finns till det.

Vidare föreslås att besvärstiderna förlängs. Den skattskyldige får enligt förslaget anföra besvär över skattemyndighetens beslut till utgången av februari månad året efter taxeringsåret. Har han inte fått del av beslutet under taxeringsåret får han anföra besvär till utgången av året efter taxeringsåret. Taxeringsintendenten får anföra besvär till den 30 juni året efter taxeringsåret.

Förslag till Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs att 63, 116 d, 116 j, 116 k och 116 m §§ taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

63 §²

Taxeringsnämnd är beslutför med ordföranden och minst två eller, i taxeringsnämnd vars distrikt omfattar mer än en kommun, minst tre andra ledamöter. Dock skall den omständigheten att ledamot har att avträda vid behandling av visst ärende icke utgöra hinder mot att beslut fattas rörande detta ärende.

Om det ej är påkallat av särskild anledning att ärendet prövas av fullsuttan nämnd, är taxeringsnämnd beslutför med ordföranden ensam vid

- 1) beslut som ej innefattar prövning av ärendet i sak,
- 2) beslut om taxering utan avvikelse från självdeklaration eller annan av den skattskyldige till ledning för egen taxering lämnad uppgift,
- 3) beslut om taxering med avvikelse från självdeklaration eller annan av den skattskyldige till ledning för egen taxering lämnad uppgift, om avvikelserna uppgår till högst 500 kronor taxerad inkomst,
- 4) beslut om rättelse av tidigare beslut, som till följd av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet *samt*
- 5) beslut i ärende i vilket saken är uppenbar.

- 4) beslut om rättelse av tidigare beslut, som till följd av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet,
- 5) beslut i ärende i vilket saken är uppenbar *samt*
- 6) *avgivande av yttrande i besvärsmål eller i annat mål eller ärende.*

116 d §³

Beslut om skattetillägg enligt 116 c § skall undanröjas *av skatterätten*, om deklaration kommit in till *skatterättens kansli* eller lokal skattemyndighet *inom två månader från det den skattskyldige fått del av beslutet*.

Beslut om skattetillägg enligt 116 c § skall undanröjas om deklaration *har* kommit in till lokal skattemyndighet, *länsstyrelse* eller *skattemyndstol före utgången av februari månad året efter taxeringsåret*. *Har den skattskyldige fått del av beslutet först efter taxeringsårets utgång skall*

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Senaste lydelse 1978:316.

³ Senaste lydelse 1978:196.

Nuvarande lydelse

Har deklaration *avseende* fysisk person kommit in *efter* utgången av den i första stycket angivna tiden *men* före utgången av året efter det då skattetillägg enligt 116 c § *beslutades*, skall skatterätten sätta ned tillägget till tio procent av det tillägg som skall utgå enligt lagrummet. Gör den skattskyldige sannolikt, att han *icke* fått kännedom om skattetilläggets storlek inom *sist* angiven tid, skall tillägget *undanröjas*, om deklaration har kommit in inom två månader från det han *erhållit* sådan kännedom.

Föreslagen lydelse

beslutet undanröjas om deklaration har kommit in inom två månader från det han fick del av beslutet.

Har deklaration *som avser* fysisk person kommit in före utgången av året efter det då *beslut om skattetillägg enligt 116 c § meddelades och är första stycket inte tillämpligt* skall tillägget sättas ned till tio procent av det tillägg som *annars skulle ha utgått. Detsamma gäller om den skattskyldige gör sannolikt, att han inte har fått del av debetsedel eller annan handling med uppgift om skattetilläggets storlek inom nyss angiven tid och deklaration har kommit in inom två månader från det han fick sådan kännedom.*

116 j §⁴

Fråga om särskild avgift prövas, såvitt gäller taxeringsnämndens beslut samt vid rättelse av taxering enligt 72 a §, av den lokala skattemyndigheten i det fögderi där beskattningsorten är belägen. I fall som avses i 24 § 2 mom. prövas dock fråga om sådan avgift av den lokala skattemyndighet som länsstyrelsen bestämmer.

Skatterätten prövar fråga om särskild avgift vid eftertaxering.

Fråga om undanröjande enligt 116 d § första stycket skall prövas av den lokala skattemyndigheten om taxeringsnämnden har omprövat sitt taxeringsbeslut på grundval av den inkomna självdeklarationen. I annat fall skall frågan prövas av skatterätten. Fråga om nedsättning enligt 116 d § andra stycket skall prövas av skatterätten.

Den lokala skattemyndigheten skall ompröva sitt beslut i fråga om särskild avgift när taxeringsnämnden har ändrat sitt taxeringsbeslut. Omprövning skall också ske om den skattskyldige

⁴ Senaste lydelse 1978:196.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

begär det eller skäl annars föreligger. Beslutet får dock inte omprövas av myndigheten om den skattskyldige har anfört besvär över det och särskilda skäl för omprövning inte föreligger. Den skattskyldige skall underrättas om möjligheten till omprövning.

116 k §⁵

Lokal skattemyndighet skall pröva fråga om särskild avgift före den 1 oktober taxeringsåret. I särskilda fall får beslut fattas senare, dock ej efter den 15 december taxeringsåret. Har rättelse enligt 72 a § beslutats, skall den lokala skattemyndigheten utan hinder av vad nu sagts besluta om härav föranledd avgift eller ändring av beslut om avgift.

Innan beslut fattas om påföring av avgift, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig, om ej hinder möter. Om det anses påkallat, får yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande.

Lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift skall tillställas den skattskyldige i den ordning som föreskrivs i 69 § 4 mom. andra stycket beträffande underrättelse om avvikelse från självdeklaration.

Lokal skattemyndighets beslut i fråga om särskild avgift skall ha meddelats före taxeringsårets utgång, om inte beslutet föranleds av rättelse enligt 72 a § eller avser undanröjande enligt 116 d § första stycket.

Innan beslut fattas om påföring av särskild avgift, skall tillfälle beredas den skattskyldige att yttra sig, om ej hinder möter. Om det anses påkallat, får yttrande inhämtas från taxeringsnämnden.

Lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift skall tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev. Om särskilda skäl föreligger får beslutet delges honom.

116 m §⁶

Skattskyldigs besvär över lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift skall ha kommit in till skatterättens kansli inom två månader från det han erhållit del av beslutet.

Skattskyldigs besvär över lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift som har meddelats under taxeringsåret skall ha kommit in till skatterätten före utgången av februari månad året därefter. Har den skattskyldige inte fått del av beslutet under

⁵ Senaste lydelse 1978:196.

⁶ Senaste lydelse 1978:196.

Nuvarande lydelse

Utan hinder av bestämmelsen i första stycket skall skattskyldigs yrkande i fråga om särskild avgift prövas, om den taxering som avgiften avser *icke* har vunnit laga kraft. Detsamma gäller sådant yrkande av taxeringsintendent till förmån för skattskyldig. Om yrkande som har sagts nu framställs först hos regeringsrätten eller kammarrätt, kan domstolen förordna att målet om särskild avgift skall upptagas och vidare handläggas av skatterätt.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången i fråga om särskild avgift vid 1979 års taxering eller eftertaxering för samma år.

Föreslagen lydelse

taxeringsåret får han dock anföras besvär intill utgången av året efter taxeringsåret eller, om han inte under taxeringsåret har fått del av debetsedel eller annan handling med uppgift om den särskilda avgiftens storlek, inom ett år efter det han erhöll sådan handling.

Har den lokala skattemyndigheten meddelat beslut i fråga om särskild avgift efter taxeringsårets utgång, får den skattskyldige anföras besvär inom två månader från det han fick del av beslutet.

Utan hinder av bestämmelserna i första och andra styckena skall skattskyldigs yrkande i fråga om särskild avgift prövas, om den taxering som avgiften avser *inte* har vunnit laga kraft. Detsamma gäller sådant yrkande av taxeringsintendent till förmån för skattskyldig. Om yrkande som har sagts nu framställs först hos regeringsrätten eller kammarrätt, kan domstolen förordna att målet om särskild avgift skall upptagas och vidare handläggas av skatterätt.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-02-22

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Mundebo

Proposition om ändrade processuella regler för skattetillägg, m. m.

1 Inledning

Enligt taxeringslagen (1956:623), TL, påförs den skattskyldige i vissa fall särskilda avgifter i form av skattetillägg och förseningsavgift.

Skattetillägg påförs om den skattskyldige i självdeklaration har lämnat oriktig uppgift, om taxering bestämts skönsmässigt med avvikelse från deklaration eller om taxering verkställts skönsmässigt därför att deklaration uteblivit.

Förseningsavgift påförs om deklaration inte har lämnats i rätt tid.

Beslut i första instans i fråga om skattetillägg och förseningsavgift fattas av den lokala skattemyndigheten.

Det principbeslut om en ny taxeringsorganisation i första instans som riksdagen fattade år 1975 innebär bl. a. att beslutanderätten i ärenden om särskild avgift, dvs. skattetillägg och förseningsavgift, skall föras över från lokal skattemyndighet till taxeringsnämnd (prop. 1975:87, SkU 1975:31, rskr 1975:229).

Den nya taxeringsorganisationen tillämpas fr. o. m. 1979 års taxering. Denna innebär bl. a. att taxeringsnämndens arbetsperiod förlängs och att deklarationsgranskning och föredragning i nämnden skall utföras av tjänstemän hos länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna. Författningsregleringen av organisationen beslutades av riksdagen våren 1978 (prop. 1977/78:181, SkU 1977/78:55, rskr 1977/78:362). Därvid tog man inte upp frågan om överflyttningen till taxeringsnämnd av avgiftsärendena. Jag förutskickade i prop. 1977/78:181 att jag skulle återkomma med författningsförslag härom.

Frågan är emellertid när denna överflyttning lämpligen bör ske. Genomförandet av taxeringsreformen ställer stora krav på skattemyndigheterna och deras personal. Många nya arbetsuppgifter och arbetsmetoder väntar i den nya organisationen. Omfattande insatser måste göras för att följa upp verksamheten och fortbilda personalen. Vidare är den nya taxeringsorganisationen ännu inte fullt utbyggd. Vid 1979 års taxering kommer sålunda tjänstemannagranskningen att vara genomförd i huvudsak endast beträffande de särskilda taxeringsnämnderna, medan taxeringen i de lokala nämnderna i många fall alltså sköts av s. k. fritidsgranskare. En annan omständighet som måste beaktas är att personalen hos länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna inte kunnat utbildas i avgiftsfrågorna i den takt som skulle ha varit önskvärd. Det gäller också ledamöterna i taxeringsnämnderna. Detta sammanhänger bl. a. med att omfattande ändringar i reglerna om skattetillägg beslutades av riksdagen under våren 1978 (prop. 1977/78:136, SkU 1977/78:50, rskr 1977/78:263) och att utbildningen i avgiftsfrågorna därmed fick senareläggas.

Här angivna förhållanden talar enligt min mening för att avgiftsärendena inte bör överföras till taxeringsnämnden redan vid årets taxering. Ytterligare tid behövs för organisationens utveckling och för utbildning. En senareläggning av reformen ser jag som önskvärd också från en annan synpunkt. Det måste nämligen vara till stor fördel att ha erfarenheter av den nya taxeringsorganisationen när man skall avgöra vilka jämkningar som kan behöva företas i regelsystemet vid en överflyttning till taxeringsnämnden.

Jag föreslår sålunda att beslutanderätten i avgiftsärendena får ligga kvar hos de lokala skattemyndigheterna åtminstone vid 1979 års taxering. Om möjligt bör överflyttningen ske till 1980 års taxering. Huruvida detta är möjligt kan emellertid inte med säkerhet anges nu. Jag avser att återkomma till denna fråga så snart förhållandena kan överblickas.

Vissa av de ändringar som tidigare har vidtagits i TL:s bestämmelser på grund av den nya taxeringsorganisationen kräver ändringar också av reglerna om särskild avgift. Jag skall i det följande ta upp dessa frågor.

2 Allmänna riktlinjer

Den nya taxeringsorganisationen i första instans innebär bl. a. att taxeringsnämndernas arbetsperiod, som f. n. slutar den 30 juni, förlängs t. o. m. den 30 november taxeringsåret. De första åren skall dock taxeringsperioden sluta den 31 oktober. Även besvärstiderna förlängs.

Lokal skattemyndighet har hittills i regel väntat med behandlingen av avgiftsfrågorna till dess att taxeringen har varit avslutad. Det innebär att huvuddelen av arbetet har förlagts till perioden juli–september taxeringsåret. Enligt 116 k § TL skall nämligen lokal skattemyndighet pröva fråga om särskild avgift före den 1 oktober taxeringsåret. I särskilda fall får beslut fattas senare dock inte efter den 15 december taxeringsåret.

Vid 1979 års taxering förlängs taxeringsperioden till utgången av oktober. Debetsedlarna på slutlig skatt skall dock liksom f. n. sändas ut senast den 15 december taxeringsåret.

Förlängningen av taxeringsperioden medför att prövningen av avgiftsfrågorna inte kan anstå till efter taxeringsperiodens utgång om de särskilda avgifterna liksom f. n. skall kunna beaktas vid debiteringen av den slutliga skatten. För att slutskattsedlarna skall kunna sändas ut senast den 15 december kan nämligen vid denna debitering hänsyn inte tas till sådana beslut som fattas efter utgången av taxeringsperioden. Det är från uppbörds-synpunkt angeläget att avgiftsdebiteringen i största möjliga utsträckning sker i samband med debiteringen av slutlig skatt. Även för de skattskyldiga bör det vara av intresse att debiteringarna samordnas. En sådan ordning medför nämligen för båda parter en betydligt enklare och smidigare uppbörd än om avgifterna debiteras särskilt som tillkommande skatt.

Det anförda innebär sålunda att avgiftsprövningen i fortsättningen bör ske fortlöpande under taxeringsperioden allt eftersom taxeringsbesluten fattas. På så sätt kan det stora flertalet beslut i avgiftsärendena föreligga i god tid före taxeringsperiodens utgång och avspegla sig på slutskattsedlarna.

Den här förordade ordningen förutsätter att vissa besluts- och besvärsgreger i fråga om särskild avgift samordnas med motsvarande regler på taxeringsområdet. Bl. a. måste lokal skattemyndighets beslutsförfarande anpassas till de nya reglerna om skyldighet för taxeringsnämnden att ompröva ett taxeringsbeslut under hela taxeringsperioden. Men även frågan om en samordning av reglerna om underrättelseförfarandet och besvärstiderna aktualiseras.

Det bör framhållas att den utredningsrapport som låg till grund för 1978 års lagstiftning om den nya taxeringsorganisationen innehåller förslag till en samordning av besluts- och besvärsförfarandet i avgiftsärendena och taxeringsärendena för det fall taxeringsnämnden handlägger ärendena. Rapporten (Rationalisering av skatteadministrationen; 1977:1) har utarbetats av den för riksskatteverket och statskontoret gemensamma arbetsgruppen RS-utredningen. Förslaget innebär att frågorna om särskild avgift skall behandlas på samma sätt som taxeringsfrågorna. Det medför att de besluts- och besvärsgreger som gäller för taxeringen också skall tillämpas i fråga om särskild avgift. Det innebär också att frågorna om särskild avgift skall beredas av granskningstjänstemännen samtidigt med övriga taxeringsfrågor och att också beslut i frågorna fattas samtidigt.

Även om man senarelägger överflyttningen av avgiftsärendena till taxeringsnämnden är det angeläget att enhetliga besluts- och besvärsgreger införs på dessa områden redan till 1979 års taxering. Härigenom skapas förutsättningar för en viss samordning i handläggningen av ärendena om särskild avgift och taxering och för en mjukare övergång till den ordning som avses gälla när taxeringsnämnderna beslutar i båda ärendeslagen.

Samtidigt måste beaktas att det här rör sig om en lagstiftning som är avsedd

att gälla för en relativt kort tid. Det talar för att man begränsar ingreppen. Jag förordar att lagstiftningen inriktas på att åstadkomma en samordning av de viktigaste förfarandereglerna.

Jag vill också erinra om att skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06) har lagt fram förslag på det processuella området i delbetänkandet (SOU 1977:6) Översyn av det skatteadministrativa sanktionssystemet I, m. m. Vid den reform av sanktionssystemet som enligt vad jag tidigare har sagt genomfördes år 1978 på grundval av betänkandet ställdes några frågor på framtiden. Jag framhöll sålunda i prop. 1977/78:136 (s. 164 och 168) att vissa förslag om taxeringsintendentens besvärsmätt och nedsättning av skattetillägg borde behandlas först sedan ställning hade tagits till utformningen av den nya taxeringsorganisationen.

Med hänsyn till att förevarande lagstiftning är avsedd att gälla relativt kort tid tar jag upp skattetilläggsutredningens förslag endast i den mån de berör de nyss angivna samordningsfrågorna.

Jag behandlar i det följande först besluts- och underrättelseförfarandet. Därefter tar jag upp besvärstiderna och de särskilda reglerna om undanröjande av skattetillägg.

3 Besluts- och underrättelseförfarandet

Beslutsperiod

Nuvarande ordning innebär som jag tidigare har nämnt att lokal skattemyndighet skall pröva fråga om särskild avgift före den 1 oktober taxeringsåret. I särskilda fall får beslut fattas senare dock inte efter den 15 december taxeringsåret. Har den längdförande myndigheten beslutat om rättelse av taxeringen enligt 72 a § TL får den lokala skattemyndigheten utan den nyss angivna tidsbegränsningen besluta om härav föranledd avgift eller ändring av beslut om avgift. Bestämmelserna härom finns i 116 k § TL.

Förlängningen av taxeringsperioden till utgången av oktober månad förutsätter att också tiden för avgiftsprövningen förlängs. Det måste sålunda finnas utrymme för att pröva frågan om särskild avgift för det fall att ett taxeringsbeslut har fattats mot slutet av taxeringsperioden. Jag föreslår att lokal skattemyndighet får möjlighet att besluta om särskild avgift till utgången av taxeringsåret. Jag har tidigare förordat att avgiftsprövningen skall ske i anslutning till taxeringen och om möjligt vara avslutad i god tid före taxeringsperiodens utgång. Några föreskrifter härom bör dock enligt min mening inte tas in i TL. Nuvarande möjlighet för lokal skattemyndighet att efter taxeringsårets utgång besluta om särskild avgift med anledning av rättelse enligt 72 a § bör finnas kvar.

Mitt förslag föranleder ändring i 116 k § första stycket.

Omprövning

Enligt de nya reglerna i 69 § 3 mom. TL om beslutsförfarandet i taxeringsnämnd skall nämnden ompröva ett taxeringsbeslut under taxeringsperioden när den skattskyldige begär det eller skäl annars föreligger. Taxeringsnämnden får dock inte ompröva ett beslut som den skattskyldige har överklagat till skatterätten om det inte finns särskilda skäl till det. Den skattskyldige skall underrättas om möjligheten till omprövning. Den nya ordningen syftar till att avlasta skattedomstolarna frågor som hittills av formella skäl har måst föras dit.

Införandet av ett omprövningsinstitut vid taxeringen gör det nödvändigt att också införa en rätt för lokal skattemyndighet att ompröva beslut om särskild avgift. För det fall att lokal skattemyndighet har beslutat om särskild avgift på grundval av en taxering som sedermera ändras av taxeringsnämnden måste sålunda skattemyndigheten ha rätt att ändra avgiftsbeslutet. Enligt min mening bör man emellertid inte begränsa rätten att ompröva avgiftsbesluten till sådana fall där taxeringarna ändras.

Om den skattskyldige begär omprövning av taxeringen och åberopar nya omständigheter bör man sålunda kunna ta hänsyn till dessa i avgiftsfrågan och i förekommande fall ändra beslutet även om taxeringen inte ändras. Men även utan samband med omprövning av taxeringarna bör den lokala skattemyndigheten kunna ändra avgiftsbeslutet, t. ex. om nya eftergiftsgrunder framkommer. Härigenom kan man avlasta skattedomstolarna ärenden samtidigt som man öppnar möjlighet för den skattskyldige att få en snabb prövning av nya omständigheter som han vill åberopa i avgiftsärendet. Det bör emellertid framhållas att det här förordade omprövningsinstitutet inte avses innebära någon utvidgad rätt för den lokala skattemyndigheten att fatta beslut om särskild avgift efter utgången av taxeringsåret.

Jag föreslår således att den lokala skattemyndigheten i princip får samma rätt och skyldighet att ompröva avgiftsbeslut som enligt 69 § 3 mom. TL gäller för omprövning av taxeringar. Enligt mitt förslag skall skattemyndigheten ompröva avgiftsbeslutet om taxeringsnämnden har ändrat sitt taxeringsbeslut eller om den skattskyldige begär det eller skäl annars finns till det. Beslutet får dock inte omprövas om den skattskyldige har anfört besvär över det och särskilda skäl för omprövning inte föreligger. Den skattskyldige skall underrättas om möjligheten till omprövning. De nya bestämmelserna bör tas in i 116 j §. Som jag nyss har antytt gäller bestämmelserna i 116 k § om senaste tidpunkt för meddelande av avgiftsbeslut också i fråga om beslut vid omprövning.

Kommunikation

Enligt de nuvarande bestämmelserna i 116 k § skall den skattskyldige innan beslut fattas om påföring av avgift beredas tillfälle att yttra sig, om inte hinder finns mot detta.

Motsvarande bestämmelser har hittills gällt även vid taxeringen för det fall anledning har förekommit att åsätta taxering med avvikelse från självdeklarationen. Yttrande har dock inte behövt inhämtas när det uppenbarligen inte har erfordrats för att bedöma frågan. Dessa bestämmelser har anpassats till det nya taxeringsförfarandet. Enligt de nya bestämmelserna skall taxeringsnämnden tillse att utredning görs och att tillfälle bereds den skattskyldige att yttra sig när det behövs för nämndens beslut. Ändringen motiveras av att deklaraionsgranskningen – efter införandet av skyldigheten att ompröva taxeringsbesluten – skulle framstå som onödigt tungrodd om kommunikering med den skattskyldige fick underlåtas bara om yttrande av denne uppenbarligen inte behövdes.

Vad jag tidigare har sagt om att de processuella reglerna om särskild avgift och taxering så långt möjligt bör samordnas gäller i och för sig också kommuniseringsreglerna. I fråga om avgiftsärendena talar emellertid vissa skäl för att man åtminstone tills vidare bör behålla nuvarande ordning. Genom att den skattskyldige alltid bereds tillfälle att yttra sig innan beslut fattas om avgiftspåföring kan han samtidigt uppmärksammas på vilka möjligheter det finns att få eftergift av särskild avgift. Han får också besked om anledningen till att avgiftspåföring ifrågasätts och om grunderna för beräkningen av avgiften. Enligt min mening är det angeläget att den skattskyldige får denna information innan beslut om avgiftspåföring fattas. Jag förordar därför att nuvarande regler i 116 k § andra stycket om kommunikering med den skattskyldige behålls.

I 116 k § andra stycket finns också en föreskrift om att yttrande får inhämtas från taxeringsnämndens ordförande om det anses påkallat. Den främsta anledningen till att ordföranden och inte nämnden anges som remissorgan är att taxeringsnämnderna hittills har tillsatts för ett taxeringsår i sänder och skolat avsluta sitt arbete med utgången av juni månad taxeringsåret.

I den nya taxeringsorganisationen tillsätts nämnderna för en treårsperiod och taxeringsverksamheten pågår större delen av taxeringsåret. Med hänsyn härtill är det enligt min mening lämpligt att yttrande kan inhämtas från nämnden. Jag föreslår att föreskriften ändras i enlighet härmed. En annan sak är att taxeringsnämndens ordförande normalt bör kunna besluta ensam i fråga om sådana yttranden. Jag föreslår att detta klargörs genom ett tillägg till regleringen i 63 § TL av de fall där taxeringsnämnden är beslutför med ordföranden ensam. Tillägget bör avse också yttranden i besvärsmål.

Underrättelseförfarandet

Lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift skall enligt 116 k § tillställas den skattskyldige i den ordning som föreskrivs i 69 § 4 mom. andra stycket beträffande underrättelse om avvikelse från självdeklaration”. Bestämmelserna om underrättelseförfarandet i 69 § 4 mom. har ändrats

fr. o. m. den 1 januari i år samtidigt som styckeindelningen av lagrummet har slopats. Enligt de tidigare bestämmelserna i andra stycket gällde som huvudregel att underrättelsen skulle tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev. Återkom försändelsen som obeställbar och förekom anledning att den skattskyldige kunde anträffas borde underrättelsen delges honom om det lämpligen kunde ske. De nya bestämmelserna som skall tillämpas första gången vid årets taxering, innebär att underrättelsen skall sändas till den skattskyldige i vanligt brev. Försändelsen får dock i särskilda fall rekommenderas eller delges den skattskyldige.

Det nya underrättelseförfarandet på taxeringssidan innebär en påtaglig förenkling för både den enskilde och det allmänna. Flera skäl talar emellertid för att man inte utan vidare bör tillämpa samma regler i fråga om skattetillägg och förseningsavgift. Antalet beslut om särskild avgift är inte på långt när av samma storleksordning som antalet beslut om avvikelser från självdeklarationen. Vidare avser en stor del av avgiftsbesluten skattetillägg som påförts på grund av skönstaxering vid utebliven deklaration. Ett sådant beslut om skattetillägg skall enligt nuvarande bestämmelser undanröjas om deklaration kommer in inom två månader från det att den skattskyldige har fått del av beslutet. Jag skall behandla dessa regler senare. Jag vill emellertid redan nu förutskicka att jag anser att tidsfristen för ingivande av deklaration i skönstaxeringsfallen även i fortsättningen normalt skall räknas från den dag beslutet har mottagits. För sådana skattetilläggsbeslut bör nuvarande ordning med rekommenderade försändelser eller särskilt delgivningsförfarande tillämpas. Även i fråga om andra beslut om särskild avgift kan det vara av värde att man får bevis om att beslutet har mottagits. Man måste också beakta att det här är fråga om en påföljd, som det kan finnas skäl att särskilt markera genom att beslutet tillställs den skattskyldige på ett sätt som han tydligt uppmärksammar. Med hänsyn till det anförda förordar jag att man tills vidare behåller de hittills tillämpade rutinerna i fråga om alla beslut om särskild avgift.

Jag föreslår sålunda att det anges i 116 k § tredje stycket att lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift skall tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev. Vidare bör anges att beslutet får delges honom om särskilda skäl föreligger.

4 Besvärstider m. m.

Allmänt

Förlängningen av taxeringsperioden har nödvändiggjort en förlängning också av tiden för besvär över taxeringsnämndens beslut. Det är som jag tidigare har sagt önskvärt att så långt möjligt samordna besvärstiderna i fråga om särskild avgift med de nya besvärstiderna på taxeringsområdet. Jag skall här först redogöra för nuvarande besvärstider i avgiftsärendena och för de

ändringar som har vidtagits på taxeringssidan.

Bestämmelser om besvär över lokal skattemyndighets beslut om särskild avgift finns i 116 l–116 m §§. Bestämmelserna innebär i huvudsak följande.

Skattemyndighetens beslut överklagas hos skatterätten (116 l §). Skattskyldigs besvär skall ha kommit in till rättens kansli inom två månader från det han har fått del av beslutet. Skattskyldigs yrkande i fråga om särskild avgift skall dock alltid prövas om den taxering som avgiften avser inte har vunnit laga kraft. Detsamma gäller taxeringsintendents yrkande till den skattskyldiges förmån (116 m §).

Taxeringsintendents besvärstid regleras inte särskilt i bestämmelserna om särskild avgift. Av en hänvisning i 116 t § till övriga bestämmelser i TL följer emellertid att reglerna om besvär över taxeringsnämndens beslut skall tillämpas. För taxeringsintendenten talan i fråga om taxering skall han samtidigt föra därav föranledd talan om särskild avgift (116 n §).

I fråga om besvär över taxeringsnämndens beslut har hittills gällt att den skattskyldige skall inkomma med sina besvär till skatterätten senast den 15 augusti under taxeringsåret. Taxeringsintendents besvärstid går ut den 30 april året efter taxeringsåret (76 §). För det fall att skattskyldig inte har erhållit föreskriven underrättelse om taxeringsnämndens beslut senast den 15 juli har han extraordinär besvärsmätt enligt 99 §. Han får då besvärta sig intill utgången av året efter taxeringsåret. Denna besvärstid blir ytterligare förlängd om den skattskyldige inte heller har fått debetsedel på slutlig skatt under taxeringsåret. Besvärstiden går i sådant fall ut först ett år efter det att den skattskyldige har erhållit debetsedel.

De nya bestämmelserna innebär att den skattskyldige får anföra besvär till utgången av februari månad året efter taxeringsåret. Extraordinär besvärsmätt enligt 99 § föreligger om han inte har fått underrättelse om taxeringsbeslutet före utgången av taxeringsåret. Taxeringsintendents besvärstid förlängs till den 30 juni året efter taxeringsåret.

Taxeringsintendents besvärstid

Genom hänvisningen i nuvarande 116 t § till övriga bestämmelser i TL kommer förlängningen av taxeringsintendents besvärstid på taxeringssidan att gälla också i fråga om besvär över beslut om särskild avgift. Skattetilläggsutredningen har föreslagit att intendents besvärstid i avgiftsärendena skall förlängas till utgången av året efter taxeringsåret.

Enligt min mening bör emellertid förlängningen till den 30 juni vara tillräcklig för att intendenten skall hinna med erforderlig granskning av skattemyndigheternas avgiftsbeslut och i förekommande fall anföra besvär. När taxeringsnämnderna senare får över avgiftsärendena är det också naturligt med en gemensam besvärstid. Jag förordar därför att taxeringsintendents besvärstid i fråga om avgiftsbesluten skall löpa ut den 30 juni. Som jag nyss har påpekat kräver förslaget ingen författningsändring.

Den skattskyldiges besvärstid

Förlängningen av den skattskyldiges besvärstid i fråga om taxeringen till utgången av februari året efter taxeringsåret gör det möjligt att också för den skattskyldiges del låta besvärstiden på taxeringssidan gälla även i fråga om särskild avgift. Som jag nyss har nämnt avses sålunda lokal skattemyndighet besluta om särskild avgift förlöpande under taxeringsåret allt eftersom taxeringarna beslutas. Det innebär att det helt övervägande antalet avgiftsbeslut kommer att vara de skattskyldiga till handa i god tid före utgången av taxeringsåret. Om sluttidpunkten för anförande av ordinära besvär sätts till utgången av februari månad året därpå innebär detta således i de allra flesta fallen en längre besvärstid än f. n. Samtidigt blir reglerna enhetliga och lättare att överskåda.

Jag förordar därför som huvudregel att den skattskyldige får anföra besvär över beslut om särskild avgift till utgången av februari månad året efter taxeringsåret.

För det fall att den skattskyldige inte erhåller avgiftsbeslutet före utgången av taxeringsåret bör den skattskyldige ha extraordinär besvärsrätt. Det bör sålunda inte komma i fråga att i något fall förkorta den nuvarande besvärstiden på två månader. Även i fråga om den extraordinära besvärsrätten bör man enligt min mening införa regler motsvarande de som gäller på taxeringsområdet enligt 99 § TL.

Jag föreslår sålunda att skattskyldig, som inte har fått del av beslutet om särskild avgift under taxeringsåret, får anföra besvär till utgången av året efter taxeringsåret. Har han inte heller fått debetsedel eller annan handling med uppgift om den särskilda avgiftens storlek under taxeringsåret får besvär anföras inom ett år från det att han erhållit sådan handling.

Enligt vad jag nyss har förordat får lokal skattemyndighet i ett fall besluta om särskild avgift efter taxeringsårets utgång, nämligen om det föranleds av att taxeringen har rättats enligt 72 a § TL. Även beslut om undanröjande av skattetillägg i sköntaxeringsfallen kan någon gång behöva fattas av skattemyndigheten efter taxeringsårets utgång. Jag återkommer till detta. I fråga om sådana beslut som skattemyndigheten fattar efter taxeringsårets utgång bör enligt min mening nuvarande besvärstid på två månader räknat från delfäendet behållas. Vidare bör nuvarande regel om att den skattskyldiges yrkande om särskild avgift skall prövas om inte taxeringen har vunnit laga kraft vara kvar.

Mina förslag beträffande den skattskyldiges besvärstider föranleder ändringar av 116 m §.

5 Undanröjande av skattetillägg som påförts på grund av skönstaxering

Tidsfristerna

Enligt 116 c § skall skattetillägg påföras om den skattskyldige har skönstaxerats på grund av att han inte har lämnat deklaration. Beslut om sådant skattetillägg förutsätter också att anmaning att deklarerat har sänts till den skattskyldige.

Skattetillägget har i dessa fall en vitesfunktion. Det är avsett att förmå den skattskyldige att deklarerat. På grund härav har i 116 d § föreskrivits att beslutet om skattetillägg skall undanröjas av skatterätten om den skattskyldige lämnar deklaration inom två månader efter det att han har fått del av beslutet. Lämnar skattskyldig, som är fysisk person, deklaration efter denna tidpunkt men inom ett år efter det att beslutet meddelades skall skattetillägget sättas ned till 10 %. Gör den skattskyldige sannolikt att han inte har fått kännedom om storleken av skattetillägget inom ett år från beslutet skall skattetillägget undanröjas om deklaration har kommit in inom två månader efter det att han har erhållit sådan kännedom.

Skattetillägget i skönstaxeringsfallen har som nämnts till syfte att framtvinga en deklaration. Det är självfallet angeläget att de skattskyldiga i sådana fall kan förmås att fullgöra sin skyldighet snarast möjligt och helst före taxeringsperiodens utgång. Det talar för att man inte bör förlänga nuvarande tvåmånadersfrist.

Ett bibehållande av gällande ordning i fråga om lokal skattemyndighets beslut skulle å andra sidan innebära att tiden för att med befriande verkan i skattetillägghänseende komma in med deklaration i vissa fall löper ut innan den ordinarie besvärstiden går ut. Enligt min mening finns det en uppenbar risk för att den skattskyldige i sådana fall kan missförstå förutsättningarna för att beslutet skall undanröjas och därigenom åsamkas en rättsförlust.

Jag förordar därför att beslut om skattetillägg enligt 116 c § skall undanröjas om deklaration har kommit in före utgången av februari månad året efter taxeringsåret.

För det fall att den skattskyldige har fått del av beslutet om skattetillägg först efter taxeringsårets utgång bör enligt min mening nuvarande tvåmånadersfrist gälla. Skattetilläggsbeslutet skall således undanröjas om deklaration har kommit in inom två månader från det att den skattskyldige har fått del av beslutet. Denna ordning innebär visserligen ett avsteg från principen att den skattskyldiges talerättstider bör samordnas. Jag anser emellertid att det med hänsyn till intresset av att snabbt få in felande deklarationer inte är lämpligt att, som RS-utredningen har föreslagit, på detta område införa någon motsvarighet till de generösa reglerna om extraordinär besvärsmätt i 99 § TL.

När det administrativa systemet infördes fanns endast möjlighet till helt undanröjande. Bestämmelser om nedsättning infördes sedan det visat sig att

bestämmelserna i några fall fått en i viss mån stötande effekt. Det hade förekommit att skattskyldiga med okomplicerade inkomstförhållanden försummat att iaktta tvåmånadersfristen för att lämna deklaration och därför drabbats av ett för dessa skattskyldiga avsevärt skattetillägg.

Med hänsyn till att tvåmånadersfristen enligt mitt förslag kommer att finnas kvar för vissa fall förordar jag att den särskilda nedsättningsregeln behålls tills vidare. Denna regel har emellertid genom ett förbiscende i samband med 1978 års ändringar av bestämmelserna om särskild avgift utformats så att tillägget i visst fall skall undanröjas i stället för nedsättas. Föreskrifterna bör nu ändras så att de får den avsedda innebörden.

Jag föreslår att 116 d § utformas i enlighet med det anförda.

Beslutande myndighet m. m.

Mina förslag i det föregående aktualiserar frågan om vilken myndighet som skall besluta om undanröjande av beslut om skattetillägg eller nedsättning av skattetillägg. F. n. beslutar skatterätten i sådana ärenden.

Som jag har sagt förut bör lokal skattemyndighet kunna ompröva sitt beslut om skattetillägg bl. a. när taxeringsnämnden har omprövat sitt taxeringsbeslut. Den lokala skattemyndigheten bör i linje härmed också kunna pröva fråga om undanröjande av beslut om skattetillägg när deklaration har kommit in under taxeringsperioden och denna läggs till grund för omprövning i taxeringsnämnden. I andra fall bör fråga om undanröjande liksom hittills prövas av skatterätten. Den av mig föreslagna ordningen kommer att innebära att lokal skattemyndighet regelmässigt kommer att pröva fråga om undanröjande före taxeringsårets utgång. Något formellt hinder mot att lokal skattemyndighet prövar sådan fråga senare bör dock enligt min mening inte skapas. Jag föreslår därför att utgången av taxeringsåret inte sätts som någon sluttidpunkt för lokal skattemyndighets beslutanderätt när fråga är om undanröjande av skattetillägg eller – i enlighet med vad jag har sagt tidigare – ändring av skattetillägg som föranleds av rättelse enligt 72 a § TL. Fråga om nedsättning av skattetillägg bör enligt min mening också i fortsättningen prövas av skatterätten. De här föreslagna bestämmelserna bör lämpligen tas in i 116 j § andra stycket. Nuvarande bestämmelser i andra stycket om att skatterätten prövar fråga om särskild avgift vid eftertaxering är enligt min mening obehövliga och bör därför utgå.

Enligt nuvarande bestämmelser i 116 d § skall deklaration ha kommit in till länsskatterättens kansli eller lokal skattemyndighet. Deklaration får emellertid ges in till länsstyrelse eller lokal skattemyndighet. Deklaration kan vidare komma att lämnas till skatterätt eller annan skattedomstol i samband med att besvär anförts över taxeringen. Också i dessa fall bör förutsättning för undanröjande eller nedsättning anses föreligga om deklarationen lämnas inom föreskriven tid. Jag föreslår därför att paragrafen ändras så att undanröjande eller nedsättning kan ske om deklaration har kommit in till lokal skattemyndighet, länsstyrelse eller skattedomstol.

6 Övriga frågor

Jag har tidigare framhållit att den föreslagna ordningen skapar förutsättningar för en viss samordning av handläggningen av ärenden om särskild avgift och taxering. Det kan sålunda vara lämpligt att samtidigt med att ett taxeringsbeslut tillställs den skattskyldige också inhämta den skattskyldiges yttrande över ett ifrågasatt skattetillägg. Härigenom får den skattskyldige på en gång klart för sig vilka konsekvenser deklarationsavvikelsen kan få och han kan i förekommande fall begära omprövning av taxeringsnämndens beslut. En sådan samordning är möjlig i de fall taxeringsnämnden biträds av tjänstemän hos lokal skattemyndighet eller länsstyrelse. Men även i fråga om deklarationer som granskas av s. k. fritidsgranskare torde en sådan samordning kunna genomföras i viss utsträckning. Det ankommer i första hand på regeringen att besluta om de administrativa föreskrifter som kan behövas för handläggningen av ärendena.

De föreslagna ändringarna i TL bör tillämpas fr. o. m. 1979 års taxering.

7 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga inom budgetdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956:623).

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

